తొలి ప్రొద్దు

—ఫొటో: పి. వీరయ్య, సికింద్రాబాద్

తీక్షగా చూసి "ఓరబ్బాయి బ్బాయినా? చీకటడిపోయింది పోండి ఇళ్ళకిపొండి" అన్నాడు వాళ్లామాటలు విన్నట్టుగా లేదు మరో మనిషి వచ్చేడని చూసినట్టుగానే లేదు ముసలాయన దగ్గుకొంటూ వెళ్ళి చంకనున్న గోనె విప్పి అమ్మవారి గుడిపక్క చప్టామీద పరుచుకొని కీళ్లు నొవ్వకుండా నెమ్మదిగా జాగ్రత్తగా పడుకున్నాడు బొంబాయి బస్సులవేవి ఉంటాయని ముసలాయనకి తెలీదు

* * *

చంద్రుణ్ని చుక్కల్ని కొనుక్కో వక్కర్లేదు బొంబాయి బస్సుల్ని మాత్రం కొనుక్కోవాలి

అయితే ఆ బొంబాయి బస్సు ఎర్రసుబ్బడికి కొనకుండానే వచ్చింది మొన్నీ మధ్య సుబ్బడి బావ—అప్ప పెనిమిటి—బొంబాయి నుంచి బండీ దిగేడు దిగి ఇంట్లో అడుగు పెడుతూనే, పెట్టె తెరిచి, పెకితీసి బహూకరించేడు, - మరదలి కొక 'సాటిన్ ఫ్రాకు' బావమరది కొక 'బొంబాయి బస్సు'ను

బొమ్మనీ, బొమ్మని తెచ్చిన బావనీ, బావని పెళ్లాడిన అప్పనీ చూసుకొని బ్రహ్మానంద భరితుడైన ఎర్రసుబ్బడు ఇంట్లో అటూ ఇటూ ఎగిరెగిరి ఎగిరెగిరి తరువాత ఒక్క దూకు దూకేడు నల్లగోపాలం ఇంటికి

ఎదటింటి ఎంకు వెంకడు గాడు, పక్కింటి దుక్క బుజ్జాయిగాడు, వెనకింటి దొంగ బాబిగాడు, నూతి పక్కింట్లో నూకాజిడ్డు గాడు, జామిచెట్టింట్లో జామకాల సీత— వీళ్ళంతా సుబ్బడి స్నేహితులే కాని ఆ బొమ్మని వాళ్ళెవరికీ చూపించకుండా, నాటిగా, రామబాణంలా ఆ నల్లగోపాలం ఇంటికే ఎర్రసుబ్బడు ముందుగా పరిగెత్తడానికి కారణం?

వాళ్ళిద్దరూ ప్రాణస్నేహితులని ఆ వీధిలో అందరికీ తెలుసు సుబ్బడి తండ్రికీ, గోపాలం తండ్రికీ ఒకే "మఠ"లో నౌకరీ ఆ తండ్రు లిద్దరూ మస్తోకి తాగడానికి కూడా కలిసే వెళ్తూంటారు వాళ్ళ ఇళ్ళు కొంచెం దూరదూరంగా ఉన్నా ఒకే వీధిలో ఉన్నాయి వారి భార్యలు అప్పసప్పులకి ఒకరికొకరు వెళ్లినప్పుడు ఒకరి దెబ్బ లొకరికి చూపించుకోడం వారికి మామూలు.

గోపాలానిదీ సుబ్బడిదీ ఇంచుమించు ఒకే వయసు వాళ్ళిద్దరిదీ ఒకే స్కూల్లో ఒకే క్లాసు క్లాసుకి ఎప్పుడూ ఆలస్యంగా వెళ్ళేది వాళ్లిద్దరే ఒకట్లో ఎక్కం, రెండో ఎక్కం, పదో ఎక్కం తప్పించి మరే ఒక్క ఎక్కం కూడా రానివాళ్లు ఆ క్లాసుకి వాళ్ళిద్దరే అల్లరి చేసి మాసారి చేత జోడాగా దెబ్బలు తినేదీ వాళ్ళిద్దరే

పెద్దలైనా, పిన్నలైనా ఇటువంటి పరిస్థితుల్లో స్నేహితులవక తప్పరు.

కాని, ఓ రామయ్యగారికి జామిచెట్టు

ఇద్దరు పిల్లలు

లేకపోయినట్లయితే వాళ్ళిద్దరూ ప్రాణ స్నేహితులవకపోయేవారేమో.

స్కూలుకిదగ్గర్లో రామయ్యగారి ఇల్లుంది. ఇంటిపక్క రామయ్యగారి జామిచెట్టుంది. జామిచెట్టుమీద రామయ్యగారి ప్రాణాలూ ఉంటాయి.

కలకల్లాడుతూ కల్పవృక్షంలా కనిపించే జామిచెట్టునిండా నవనవలాడుతూ పళ్లుపళ్లు ఎన్నో పళ్లు ఉన్నప్పటికీ, బడిపిల్లలకి అదొక వెల్‌కమ్ అడ్రస్‌లా ఉన్నప్పటికీ, ఏ ఒక్క బడిపిల్లడూ కూడా ఆ పళ్ళనిచూసి ఆనందించడంతప్ప తిని ఆనందించక పోడానికి రెండు కారణాలున్నాయి.

ఒకటి: రామయ్యగారి తోటమాలీ యమకింకరుళ్ళా ఉండడం.

రెండు: రామయ్యగారు కాలయముళ్లా ఉండడం.

నల్లగోపాలంమాత్రం చూసిచూసి ఓరోజున ధైర్యం చేసేసేడు.

దిగువని ఎర్రసుబ్బడు రాలేపళ్ళని జోరుజోరుగా ఏరుతున్నాడు. పైనుంచి నల్లగోపాలం పళ్ళని తెంపి పారేస్తున్నాడు. ఇద్దరూకూడా యముడూ, కింకరుడూ ఇంట్లోంచి వెళ్లడమే చూసేరుకాని రావడం గమనించలేదు. వాళ్లుమాత్రం వస్తూనే చూసింది వీళ్లనే. వస్తూనే చెరొకళ్లే పట్టుకొని భావగొట్టి చెవులు మూసేరు. ఆదినం రామయ్యగారికీ రావణాసురుడికీ తేడా తొమ్మిదితలల్లో మాత్రం.

కాలయముడు; కల్పవృక్షం; జామ దెబ్బలు.

నల్లగోపాలం, ఎర్రసుబ్బడూ ప్రాణస్నేహితులవడానికి అవీ కారణాలు. అవిమాత్రం సిమెంటు కాంక్రీటువంటి కారణాలు.

ఈ స్నేహితులకి—

బటానీలు, పకోడీలు, ఉసిరికాయలు, రేగుపళ్లు, వేరుశెనగలు, గాలిపడగలు, పలకపుల్లలు, రబ్బర్లు, తెల్లకాయితాలు, బొంగరాలు, గోటికాయలు వగైరాలు - అన్నీ కూడా వారి సమిష్టి ఆస్తులు. అవి ఒకరికి ఉన్నట్లయితే రెండోవారిక్కూడా ఉన్నట్టే లెక్క.

బొమ్మ బస్సుని చూసినప్పుడు కూడా సుబ్బడెంత సంతోషించేడో గోపాలం అంతేగానూ సంతోషించేడు.

చాలా చిన్నది బొంబాయిబస్సు. ఎర్రటి రంగుతో మెరుస్తూంది. అంత చిన్న బొమ్మలోనూ రెండు అంతస్తులు కనిపించేలా తయారు చేసేరు. డ్రైవరు టిక్ డ్రైవరు. టికెట్లదగ్గర ప్రయాణీకులూ, గుమ్మందగ్గర కండక్టరూ మాత్రం రంగు రేకుమీద రంగుబొమ్మలు. "క్రీ" ఇస్తే బస్సు పరిగెడుతుంది.

"బలే బలే బలేగుందిరా" అన్నాడు నల్లగోపాలం.

కాని సుబ్బడి వ్యవహారం బలేగా ఉందా?

దీనికి 'క్రీ' ఇలా ఇవ్వాలి. కుడివైపుకి తిప్పాలి. వెనక చక్రాలు గిర్ గిర్ మని తిరక్కుండా ఇలా పట్టుకోవాలి.

అని ఆ బొమ్మకి 'క్రీ' ఎలా ఇవ్వడమో చూపించేడు సుబ్బడు.

ఇలా వదలాలి.

బస్సుని వదిలేడు.

జరజర శబ్దంచేస్తూ వెళ్లి గోడని గుద్దేసి ఆగిపోయింది బస్సు.

"అడ్డేదీ లేపోతే చాల్దూరం వెళ్తుంది తెల్సా!" అన్నాడు సుబ్బడు;

బస్సుని గోడకి ఇవతలవైపుకి మళ్ళీ తిప్పి వదిలేడు.

జరజరా మళ్ళీ పరిగెత్తింది బస్సు. చివరకి ఆగింది.

దాన్ని చేతిలోకి తీసుకొని చెప్తున్నాడు సుబ్బడు:

చూసేవా, ముందు కూర్చున్నాడు డ్రైవరూ. మా బావా అలాగే కూర్చుంటాడు. మరో తమాషారా, గోపాలం! ఇది మేడ బస్సు. "మనూళ్లో ఇటువంటి దేదీ చూపించు చూదాం!" బొంబాయిలో అన్నీ ఇలాంటి బస్సులే. బొంబాయి మా బావతో "నేనూ వెళ్తాన్ తెల్సా!"

ఆమాటలు చెప్పడంలో, చెప్తూన్నప్పుడు ఆ కళ్లు తిప్పడంలో, ఆ బొమ్మని చేత్తో గట్టిగా పట్టుకోడంలో, 'క్రీ' ఇచ్చి దాన్ని పరిగెత్తించినప్పుడు గోపాలం ఎక్కడ లాక్కుంటాడో అని తనే ముందు పరిగెత్తి దాన్ని తీసి గుండెలకి అదుముకోడంలో, మచ్చుకొక్కసారైనా దాన్ని గోపాలం చేతికి ఇవ్వకపోడంలో—

సుబ్బడి ఉత్సాహమే కాకుండా, "ఇది నాది. దీన్ని నేనే వాడాలి" అనే భావం కూడా వ్యక్తమవుతోంది. కొద్దిసేపట్లో గోపాలానిక్కూడా అంతా స్పష్టమయింది.

"ఈ బొమ్మ వీడు నాకివ్వడు"

అని చాలా ఖచ్చితంగా, రెండు రెళ్లు నాలుగులాగ, సూర్యుడు ఉదయించి అస్తమించుట్లాగ తెలిసింది గోపాలానికి.

"నేనోసారి 'క్రీ' ఇస్తా నిలా ఇవ్వరా" అని అడిగేసేడు.

అప్పుడు సుబ్బడు బస్సుకి 'క్రీ' ఇవ్వబోతున్నాడు. ఇవ్వబోతూ ఆగేడు.

ఇస్తాడా ఇవ్వడా? ఇస్తాడా ఇవ్వడా? ఇస్తాడా ఇవ్వడా?...

'క్రీ' ఇవ్వడం మొదలుపెట్టేడు సుబ్బడు.

"మా బావా...('క్రీ' తిప్పేడు)...మరీ...(మళ్ళీ తిప్పేడు)...మా బావొచ్చి మరీ...(మరోసారి తిప్పేడు)...కొప్పడ కాదా..."

అని ఇంకా ఏదో నసిగేడు సుబ్బడు, కరకరమని 'క్రీ' ఇచ్చేస్తూ. సాకులు చెప్తున్నాడు సుబ్బడు!

గోపాలానికి అసహ్యం వేసింది. అసహ్యం వెయ్యదూ?!

"పోనీరా ఒద్దులే" అనేశాడు.

గోపాలం ఉత్సాహం అంతా చచ్చింది. ఎందుకు చావదు? కాని సుబ్బడి హుషారంతా కూడా ఎందుకు సన్నగిల్లింది? ఏదో తప్పుచేసినట్టు ఎందుకు సిగ్గేసింది? మరో అయిదు నిమిషాలైనా ఉండలేకపోయేడు అక్కడ. తిరిగి ఇంటికి మెల్లిగా బయల్దేరేడు.

బయల్దేరబోయేడు.

ఇంతలో ఎదురుగా గోపాలం తమ్ముణ్ని ఎత్తుకొని గోపాలం తల్లి వచ్చింది.

గోపాలం తమ్ముడు అందరికీ తమ్ముడే.

బొంబాయి బస్సుని చూడగానే, తమ్ముడు—నిజంగా చాలా కావాలని—నవ్వేడు.

"ఏమిటిరా సుబ్బడూ, ఏమిట్రా ఆ చేతిలోదీ?" అని అడిగింది 'తమ్ముడి' తల్లి.

ఎడంగా నిల్చొన్న నల్లగోపాలం నిశ్శబ్దంగా నిల్చొని తీక్ష్ణంగా చూస్తున్నాడు.

"బస్సు! బొంబాయి బస్సు!" అన్నాడు సుబ్బడు, తలవంచుకొని చేతిలో బొమ్మ వైపు చూస్తూ.

బావ రావడం, బొమ్మ తేవడం మొదలైన విషయాలన్నీ మెల్లిగా ఒకటీ ఒకటీ తెలుసుకొంది గోపాలం తల్లి.

తమ్ముడు ఈలోపున "బచ్చు బచ్చు" అంటూ చెయ్యి జాస్తూనే ఉన్నాడు.

చూస్తున్నాడు గోపాలం. గోపాలం చూస్తున్నాడు.

తనకయితే ఇవ్వలేదు. తమ్ముడికైనా ఇస్తాడా ఇవ్వడా?

తమ్ముడికేకాని ఇవ్వకపోతే సుబ్బడితో ఆ క్షణంలోనే జట్టు విప్పేసి తీరుతాడు గోపాలం.

సుబ్బడు కూడా చూస్తున్నాడు. వేగిరం ఉడాయించేద్దామని చూస్తున్నాడు. కాని కాలు కదలడంలేదు. అప్పుడు ఆమడదూరానికి వినబడేలా గుండెలు కొట్టుకుంటున్నాయి.

"తమ్ముడు "బచ్చు బచ్చు" అని అంటూనే ఉన్నాడు.

ఎత్తుకున్న పిల్లణ్ణి నేలని కూర్చో పెడుతూ "ఏదీ ఆ బొమ్మ వీడికోసారి ఇద్దూ" అంది గోపాలం వాళ్ళ అమ్మ.

అప్పటిమట్టుకు బొమ్మని ఇవ్వక తప్పింది కాదు ఆవిడకూడా ఏదో సాకు చెప్పే సాహసం లేకపోయింది సుబ్బడికి

కాని సుబ్బడుమాత్రం 'గోపాలం వాళ్ళ' ఇంటికి వెళ్ళడం మానేశాడు తరవాత రోజు ఆ తరవాత రోజుకూడా అంతే చేసేడు. స్కూలుకి గోపాలంకంటె ముందుగా వెళ్తున్నాడు. క్లాసులో గోపాలానికి ఎడంగా కూర్చుంటున్నాడు స్కూల్ నుంచి తిరిగి రావడంలో గోపాలాన్ని తప్పించుకొందికి వీలులేకపోతోంది. గోపాలంతో నడుస్తున్నప్పుడుమాత్రం నిశ్శబ్దంగా నడుస్తున్నాడు రెండోరోజుసాయంకాలం కొంతదూరం ఇంటివైపు నడిచేక, జేబులోంచి బటానీలు తీసి "తీసుకోరా" అన్నాడు గోపాలం.

ఎలా ఊహించగలిగేడో కాని సుబ్బడు ఆ బటానీలు పుచ్చుకోడని మాత్రం ఊహించగలిగేడు గోపాలం

"నాకొద్దురా" అన్నాడు సుబ్బడు.

సుబ్బడు ఎందుకొద్దన్నాడో గోపాలానికి తెలుసు

బటానీలు పుచ్చుకొంటే బస్సు ఎక్కడ ఇవ్వవలసి వస్తుందోనని సుబ్బడి భయం.

"ఎవడికావాలి వీడి బస్సు!" అనుకొన్నాడు గోపాలం

అయితే -

సుబ్బడి బస్సు అంటే అక్కర్లేదుకాని, అటువంటి బస్సు కావాలనే ఉంది గోపాలానికి కావాలని ఉన్నప్పటికీ తనకోసం అయితే ఇంట్లో [illegible]

కాని తమ్ముడికి కావాలి ఆబస్సు

[illegible] అందుకే [illegible] ఇంట్లో [illegible] నాన్న [illegible] అమ్మ [illegible] నాన్న [illegible]

ఆ సంగతి సుబ్బడికి ఎక్కడ తెలిసి పోతుందో నన్న భయం కలగడంచేత [illegible] అప్పనేసేడు గోపాలం.

కాని, తమ్ముడికి కావాలి ఆ బొమ్మ. మాటిమాటికీ "బచ్చుబచ్చు" అంటూనే ఉన్నాడు

తమ్ముడికేదో జబ్బు ఉందని గోపాలానికి తెలుసు అందరికీ [illegible]. తమ్ముడు మాత్రం నడవడు కాని మొన్న ఆ బొమ్మ చూసినప్పుడు నవ్వేడే! అయితే తమ్ముడి జబ్బు పోతుందికాబోలు పోతుంది బొమ్మ ఇస్తే పోతుంది సుబ్బడు ఇవ్వడు. ఇంట్లో నాన్న కొనడు.

గోపాలంతర్కం, గోపాలంబాధకూడా ఎవ్వరికీ తెలీదు

తమ్ముడుమాత్రం తెలివి ఉన్నప్పుడల్లా "బచ్చుబచ్చు" అంటూనే ఉన్నాడు.

చివరకి వాళ్ళమ్మకి విసుగెత్తి ఆరోజు సాయంకాలం, "ఒరే గోపాలం, ఆ సుబ్బణ్ణడిగి ఆ 'బచ్చుట బచ్చు' దాన్నోసారి పట్రారా" అంది

అభిమానాన్నీ పౌరుషాన్నీ చంపుకొని, తమ్ముడికోసం ఆ సుబ్బడిదగ్గరకి వెళ్దామనుకొనే నిశ్చయానికి అంతకుముందే వచ్చేడు గోపాలం ఎందుకోగాని నిశ్చయాన్ని కార్యరూపంలో పెట్టలేకపోతున్నాడు.

అమ్మ ఆజ్ఞ ఆఖరికి గోపాలాన్ని ముందుకు తోసింది.

గోపాలం రావడం సుబ్బడు చూసుకోలేదు. చూసే ఉన్నట్లయితే బొమ్మని ప్రత్యేకం ఇంట్లో ఎక్కడో దాచక పోయినా, చేతిలో మాత్రం ఉంచుకోక పోను. దురదృష్టవశాత్తూ సుబ్బడి చేతిలో బొమ్మ ఉండగా వచ్చేసేడు గోపాలం,

వస్తూనే అడగవలసిందేదో అడిగేసేడు.

"తమ్ముడు ఏడుస్తున్నాడూ ఒక్కసారి బొంబాయి బస్సుని మా అమ్మ ఇమ్మందిరా" అన్నాడు. తనమాట సుబ్బడు నమ్మడేమోనని,

"కావలిస్తే మా అమ్మనొచ్చి అడుగు" అని కలిపేడు.

గోపాలం అకస్మాత్తుగా వచ్చి అలా చెప్పడంవల్ల ఏమాలోచించడానికీ సుబ్బడికి అవకాశం లేకపోయింది. అందు చేత ఇంటిదగ్గర్నుంచి బొమ్మపట్టుకొని, వేప చెట్టువరకూ కిమ్మనకుండా వచ్చేడు. అక్కడికి వచ్చేలోపున ఏదో ఒక నిశ్చయానికి వచ్చినట్టుగా టక్కున ఆగేడు

ఆగి "రేపు తెస్తానని చెప్పరా" అన్నాడు

* * *

అందుకే ఆఖరిసారి అడిగినట్టుగా మళ్ళీ అడిగేడు గోపాలం,

"అయితే ఇవ్వవు కదరా" అని.

వేపచెట్టు బరువుగా ఊగింది. గాలికి ఎండుటాకులు గలగల్లాడుతూ దొర్లేయి దర్జీ దుకాణంలో కుట్టుమెషీను గరగర లాడింది దుకాణంలో కూర్చొని కాజాలు కుట్టే పదిహేళ్ల కుర్రవాడు ఏది ఉండో, ఏదిలేకో, ఎవరికోసమో, ఎందుకో పడే బాధనంతా కంఠంలోకి తెచ్చుకొని పాటల్లో పోగొట్టుకొంటున్నాడు. చప్టామీద పడుకున్న ముసలాయన మధ్యమధ్య గట్టిగా దగ్గుతున్నాడు

జవాబు చెప్పకుండా నిల్చున్నాడు సుబ్బడు.

గోపాలం కోపంతో బాధతో వణికి పోతున్నాడని సుబ్బడికి తెలియడంలేదు.

సుబ్బడు గుక్కిళ్లు మింగుతున్నాడు. బొమ్మని ఇవ్వాలనీ ఉంది. ఇవ్వడానికి ఇష్టంలేకుండానూ ఉంది

"తమ్ముడు ఏడుస్తున్నాడు...అమ్మ అడగమంది...లేపోతే ఎవడికావాలి... నీ వెధవబస్సు" అని మాటలు విరుస్తూ అన్నాడు గోపాలం.

ఎర్రసుబ్బడు ఎర్రబడ్డం చీకట్లో స్పష్టంగా తెలియడంలేదు ముఖం అమ్మవారి గుడివైపు తిప్పుకున్నాడు. గుళ్లో నూనెదీపం అతని కళ్ళల్లో రెండుగా చీలింది.

"రేపు నేతెస్తారా..మాబావా, మరొచ్చి మా అక్కా రేపెళిపోతారా...అప్పుడు నే పట్టుకొస్తాకదూ" అన్నాడు సుబ్బడు.

బొమ్మను ఇవ్వడానికీ, బావా అక్కా వెళిపోడానికీ గల సంబంధం గోపాలానికి అర్థం కాలేదు. కోపంతో పళ్లు బిగించి ఊపిరి త్వరత్వరగా తీస్తూ విడుస్తూ, ముత్యం మూడోసారిగా మళ్ళీ అడిగేడు.

నూనెదీపం కదుల్తోంది సుబ్బడి గుండెలు త్వరితంగా కొట్టుకొంటున్నాయి. సుబ్బడు తటపటాయిస్తూ నిల్చున్నాడు. సెకెన్లు నడిచిపోతున్నాయనీ, నల్లగోపాలం అగ్గి సెగలా దహించుకు పోతున్నాడనీ తెలుసుకోకుండా ఉన్నాడు.

చివరకి తటాల్న నూనెదీపంనుంచి దృష్టి ఇటువైపు మరల్చి "ఇందరా" అన్నాడు.

దుకాణంలో పడుచువాడు పాట ముగించేడు కుట్టుమెషీను గరగరలాడ్డం మొదలు పెట్టింది. ముసలాయన దగ్గిదగ్గి "హమ్మయ్యా" అని ఆయాసం తీర్చుకున్నాడు గాలికి ఎండుటాకులు గలగల్లాడుతూ చెదిరి చెదిరి పోయేయి.

"ఇందరా" అని సుబ్బడు అన్నాడేకాని పుచ్చుకోడానికి గోపాలం అక్కడలేడు. ఏనాడో వెళిపోయేడు.

మర్నాడు—

ఉదయం ఆలస్యంగా లేచేడు సుబ్బడు. అందుచేతనో మరెందుచేతనో గోపాలం వాళ్ళ ఇంటికి ఉదయం వెళ్లలేదు తిన్నగా స్కూలుకే వెళిపోయేడు. వెళ్ళేసరికి బాగా ఆలస్యం అయింది క్లాసులో అటూ ఇటూ పచారు చేస్తున్న 'మాస్టారు' సుబ్బణ్ణి చూసి ఆగి,

"ఏరా, సుబ్బారావూ, ఏడ్రా నీ నేస్తం?" అని అడిగేడు

సుబ్బడికి తెలీదు.

"కలిసి రావడం మానీసేరేంరా?"

సుబ్బడు చెప్పలేడు

★ ఇద్దరు పిల్లలు ★

"దెబ్బలాడుకున్నార్రా?"

"లేదండీ"

అనేశాడేకాని సుబ్బడి మనసు పీకుతోంది

ఆరోజు గోపాలం బడికి రానేలేదు

సాయంకాలం అయిదున్నర గంటలకి చేతో బొంబాయిబస్సు పట్టుకొని వేపచెట్టు దాటేడు సుబ్బడు. ఏదో నేరం చేసినవాడి ముఖంలా ముఖం అంతా వాడింది. బరువుగా పడుతోంది అడుగు

గోపాలం ఇంటిముందు, పెంటకుప్ప పక్క నిల్చొని, ముగ్గురు పిల్లలు వీధిలోంచీ ఇంట్లోకి తొంగితొంగి చూస్తున్నారు ఇద్దరివి, ఎర్రగళ్ళ చొక్కాలు; ఖాకీ నిక్కరు ఒకడికి నిక్కరే ఉంది కాని చొక్కా లేదు ముగ్గురి చేతుల్లోనూ తాళ్లూ బొంగరాలూ ఉన్నాయి. వాళ్ళకి ఆ ఇంట్లోకి వెళ్ళాలని ఉన్నట్టుగా ఉంది కాని ఎందుకో భయపడుతూన్నట్టుగా ఉన్నారు వాళ్ల చూపులూ, వాళ్ల గుసగుసలూ, మొత్తం మీద వాళ్ళ ప్రవర్తనా చూస్తే సుబ్బడికి ఎందుకోగాని భయం కలిగింది. గుండెలు బరువెక్కాయి జోరుగానడుద్దామనుకొంటే అడుగుమాత్రం తేలిగ్గా పడ్డంలేదు చేతిలో ఉన్న బొంబాయిబస్సు నెత్తిమీదకొండలా ఉంది.

"ఏంరా, గోపాలం లేడూ?" అని కొంచెం బెదురుతూ అడిగేడు వెళ్తూనే

ముగ్గురు పిల్లలూ గుడ్లు పెద్దవి చేసేరు

వాళ్ళల్లో చొక్కాలేనివాడు - దొంగ బాచిగాడు - "ఇష్! నీకు తెల్దుట్రా?" అని సాశ్చర్యంగా అన్నాడు ప్రమాదకరమైనది, ఘోరమైనది, విషాదకరమైనది, ముఖ్యమైనది, ఆ సమయానికి ఎంతో గొప్పదైన వార్త చెప్పబోయే ఆత్రత కనిపిస్తోంది బాచిగాడి ముఖంలో.

ముగ్గురు పిల్లలూ స్వరాలు బాగాతగ్గించి, మాటల్ని జోరుగాదొర్లించి సంగతి ఏమిటో వివరంగా చెప్పేరు చెప్పేక,

"అర్రె! నువ్వెళ్కరా బాబూ! ఎవురూ ఎళ్లకూడదట మావోళ్లు చెప్పేరు" అని ఒక ఎర్రగళ్ల చొక్కావాడు గొంతుక తగ్గించి గోల పెట్టేడు

ఆమాటలు సుబ్బడికి వినిపించనేలేదు తొందరగా గుమ్మంలోంచి రెండు మెట్లుదిగి ముందు గదిలోకి వెళ్లేడు

గదిలో ఓవారకి గోడకి ఓ పాత సైకిలు చేరవేసి ఉంది దానికి ఇవతలగా, ఒక తడిసి ఎండిన చాపమీద తలకింద చెయ్యి పెట్టుకొని ఒకపక్కకి తిరిగి పడుకొంది గోపాలంతల్లి తడిసి ఆరని జుట్టంతా ఆమె వంటిమీదా చాప మీదా పడుతోంది కుష్కించిపోయిన ఓ ముసలావిడా, మోటాగా ఉన్న ఒక నడివయసు ఆడమనిషీ ఆమె తలదగ్గర కూర్చొని నెమ్మదిగా ఏదో మాట్లాడుతున్నారు

గుమ్మంలోంచే గదంతా కలయజూసి తిన్నగా వెనకగదిలోకి వెళ్లేడు సుబ్బడు.

వెనక గదికి కిటికీల్లేవు గదినిండా పేడలు పడగలువిప్పుకొనిఉన్నాయి చీకట్లో అడవి లాగ సామానంతా అస్పష్టంగా కనిపిస్తోంది. ఎడమవైపుకి ఎత్తుగా భూతంలా నిల్చొంది ఒక పందిరి మంచం.

నీడల్లో మునిగిపోయేడు సుబ్బడు.

కొద్దిసేపట్లో, ముందుగదిలో కూర్చొన్న ముసలావిడ "అయ్యో, పిల్లడు ఏడుస్తున్నాడమ్మా" అంది

ఎక్కడో ఏదో లోకంలో పాతుకుపోయినట్టుగా ఉన్న గోపాలంతల్లి మెల్లిగా కదిలి లేవబోతోంటే, "నువ్వుండమ్మా! నే వెళ్ళి సముదాయిస్తా" అని కుష్కించిపోయిన ఆ ముసలావిడే లేచి గుమ్మందాటి వెనకగదిలోకి వెళ్ళింది

పందిరి మంచానికి పక్కగా, నేలమీద కూర్చొని, ఓ మేకుతో గచ్చుని బద్దల్చేస్తున్నాడు గోపాలం. వంచిన తల పాముల బుట్టలా ఉంది అడుగు పెదవి కోరలకింద నొక్కుకుపోతోంది

ఎదురుగా నిల్చున్నాడు ఎర్రసుబ్బడు.

కొన్ని వస్తువులు మనుష్యుల్ని వేరు చేస్తాయి

కొన్ని పరిస్థితులు మనుష్యుల్ని దగ్గరగా తీసుకొస్తాయి

ఒకప్పుడు నలుపు నిగనిగ మెరుస్తోంది ఒకప్పుడు ఎండ చల్లగా ఉంటుంది. "నిన్ను అంటం అంటం" అనేటి నక్షత్రాలే ఒకప్పుడు కరిగి జారి కిందకి దిగి భూమిని అంటుకొంటాయి.

ఎర్రసుబ్బడు చెప్పేమాటలు గదిలోకి వచ్చిన ముసలావిడకి సరిగా అర్థంకాలేదు కాని, గోపాలానికి స్పష్టంగా వినిపిస్తున్నాయి, తెలుస్తున్నాయి

గోపాలాన్ని బొంబాయి బస్సు తీసుకోమంటున్నాడు ఎర్రసుబ్బడు

"అచ్చంగా, అచ్చంగా తీసుకోరా! నాకొద్దురా ఇదీ" అంటూ చెయ్యిజాచి ఇస్తున్నాడు బొంబాయి బస్సుని

గోపాలం కన్నెత్తలేదు తలఎత్తలేదు

సుబ్బడికి అక్కరేదట ఆ బస్సు

గోపాలానికూడా అక్కర్లేదు

కావాలన్నది తమ్ముడు

కావాలన్న తమ్ముడు, ఏడీ? ఏడీ? ఏడీ?

బొంబాయి బస్సూ అక్కర్లేదు, సుబ్బడి సానుభూతీ అక్కర్లేదు గోపాలానికి.

సుబ్బడికి అర్థం అవుతోంది గోపాలానికి ఎందు కంతకోపంగా ఉందో అందుకే,—

"మనవాడు కాదే అల్లవాళ్ళ ఎర్ర సుబ్బడు ఏడుస్తున్నాడు"

అనవలసి వచ్చింది ముందుగదిలో చాప దగ్గర తిరిగి కూర్చొన్న ముసలావిడ. ★

కేసరి రత్నత్రయము

లోధ్ర

గర్భాశయ రోగ నివారిణి

స్త్రీలకు గలుగు ఋతుశూల, ఋతు విహీనత కాకుండుట అకాల బహిష్ఠ, మైల జాస్తిగాను తక్కువగాను పోవుట కుసుమ రోగము సంతాన హీనత, రక్తహీనత, మలబద్ధము, సూతికావాతము, కీళ్ళ నొప్పులు, అరికాళ్లు, అరచేతులు మంట మొదలగు స్త్రీ సర్వవ్యాధులను కుదుర్చును

అమృత

రక్తశుద్ధి ద్రావకము

ఇది రక్తహీనత, మలబద్ధము, అజీర్ణము, కీళ్ల నొప్పులు, నీరసము, మేహవ్రణములు సుఖసంకటములు, విస్ఫోటకము, కడుపులోమంట మొదలగు వ్యాధులను నివారించి శరీరమునకు కాంతిని ముఖమునకు తేజస్సును యిచ్చును

అర్క

సర్వ జ్వర నివారిణి

ఆహార, విహార ఋతుభేద దోషంబుల వలన అన్నాశయమునందు క్రిమికూటము చేరి పలువిధములైన జ్వరములు సంభవించుచున్నవి వాతజ్వరము, పిత్తజ్వరము కఫజ్వరము, సన్నిపాతజ్వరము మరియితర విషమజ్వరములను, కడుపులోప్లీహమును జ్వరగడ్డను కుదుర్చును

కేసరి కుటీరం లిమిటెడ్

రాయపేట మద్రాసు-14

తెనుగుజిల్లాలకు, నైజాముకు ఏజంట్లు

శ్రీ సీతారాం జనరల్ స్టోర్సు

బెజవాడ. సికింద్రాబాదు